

17 Ιουνίου, 1994

[ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ, ΝΙΚΗΤΑΣ, ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ/στές]

ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ (ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 28) ΕΔΡΕΥΟ-
ΝΤΟΣ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΥΠΟ
ΤΗΝ ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ, ΝΟΜΙΜΩΣ ΕΚ-
ΠΡΟΣΩΠΟΥ ΜΕΝΟΥ,

Εφεσείοντες,

v.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ Σ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ, ΥΠΟ ΤΗΝ ΙΔΙΟ-
ΤΗΤΑ ΤΩΝ ΩΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΦΩ-
ΤΗ ΣΤΕΦΑΝΟΥ,

Εφεσιβλήτων.

(Πολιτική Έφεση Αρ.8900)

Δικαιοδοσία Δικαστηρίων — Καθ' ύλη δικαιοδοσία των Κυπριακών Δι-
καστηρίων σε θέματα διαδοχής — Αποβιώσας που είχε την κατοικία
του (domicile) στην Κύπρο είχε καταθέσεις στο εξωτερικό στο όνομά
του αλλά με την αναφορά ότι ήσαν "εν καταπιστεύματι" για φιλαν-
θρωπικό ίδρυμα, που κατά τον ισχυρισμό των διαχειριστών της περι-
ουσίας του ήταν ανύπαρκτο — Κατά πόσο το Κυπριακό Δικαστήριο
είχε αρμοδιότητα να επιληφθεί θεμάτων που αφορούσαν τις καταθέσεις
αυτές — Οι ζητούμενες θεραπείες έχουν σημασία στο θέμα της ύπαρξης
ή μη αρμοδιότητας του Δικαστηρίου — Είναι δυνατόν το Δικαστήριο
να έχει αρμοδιότητα σχετικά με ορισμένες θεραπείες και να μην έχει
σχετικά με άλλες. 5 10

Διαδοχή — Αποβιώσας που είχε την κατοικία του (domicile) στην Κύπρο
είχε καταθέσεις στο εξωτερικό στο όνομά του αλλά "εν καταπιστεύμα-
τι" για κάποιο φιλανθρωπικό ίδρυμα — Τα Κυπριακά Δικαστήρια
έχουν αρμοδιότητα να επιληφθούν θεμάτων αναφορικά με τη διαδοχή
στα χρήματα αυτά — Άρθρα 4, 5 και 13 του περί Διαθηκών και Διαδο-
χής Νόμου, Κεφ. 195. 15

Ο Φώτης Στεφάνου πέθανε στις 5.2.86 στην Λεμεσό, χωρίς να αφή-
σει έγκυρη διαθήκη, και έχοντας την μόνιμη κατοικία του (domicile)
στην Κύπρο. Είχε ζήσει πολλά χρόνια στις ΗΠΑ όπου είχε καταθέσεις 20

εκατοντάδων χιλιάδων δολαρίων στο όνομά του με την προσθήκη όμως μετά από της εξής φράσης: “εν καταπιστεύματι δια το Φώτιο Ίδρυμα-Ακαδημία Αθηνών, Ελλάς”. Οι εφεσίβλητοι υπό την ιδιότητά τους σαν διαχειριστών της περιουσίας του αποβιώσαντος, κίνησαν αγωγή εναντίον της εφεσείουσας Ακαδημίας Αθηνών, με την οποία ζητούσαν τις εξής θεραπείες: (i) διάταγμα που να απαγορεύει στην εφεσείουσα ή στους αντιπροσώπους της από του να επεμβαίνει με οποιοδήποτε τρόπο ή να αξιολοποιήσει ποσό από την περιουσία του αποβιώσαντος που ήταν κατατεθειμένο σε διάφορες τράπεζες των ΗΠΑ· (ii) δήλωση ότι οι εφεσίβλητοι σαν διαχειριστές της περιουσίας του αποβιώσαντος ήσαν οι αποκλειστικοί δικαιούχοι όλης της περιουσίας αυτού οποιαδήποτε ευρισκόμενης, (iii) δήλωση και/ή απόφαση του Δικαστηρίου ότι η αξίωση της εφεσίβλητης επί της κινητής περιουσίας του αποβιώσαντος δυνάμει υποτιθέμενης διαθήκης είναι ανυπόστατη και άκυρη, (iv) δήλωση ότι το φερόμενο ως ίδρυμα υπό την επωνυμία Φώτιο Ίδρυμα-Ακαδημία Αθηνών, ήταν ανύπαρκτο, άκυρο και ή ότι δεν είχε δικαίωμα να αξιολοποιήσει οποιοδήποτε δικαίωμα πάνω στην περιουσία του αποβιώσαντος, και (v) αποζημιώσεις για παράνομη επέμβαση και παρεμπόδιση των εφεσίβλητων στην διαχείριση της περιουσίας του αποβιώσαντος.

Ενώπιον του πρωτόδικου Δικαστηρίου εγέρθηκε θέμα αρμοδιότητός του να εκδικάσει την υπόθεση σύμφωνα με τους περί Δικαστηρίων Νόμους. Η εφεσείουσα ισχυρίσθηκε ότι το επίδικο θέμα αφορούσε το κατά πόσο ο αποβιώσας είχε αποξενώσει μέρος της περιουσίας του, δηλαδή τις επίδικες καταθέσεις, κατά την διάρκεια της ζωής του ή όχι, διαφορά που δεν είχε καμιά σχέση με ζητήματα διαδοχής στην περιουσία του αποβιώσαντος και που δεν ενέπιπτε στην αρμοδιότητα των Κυπριακών Δικαστηρίων. Οι εφεσίβλητοι ισχυρίσθηκαν ότι το θέμα διέπταν από τα άρθρα 4, 5 και 13 του περί Διαθηκών και Διαδοχής Νόμου, Κεφ. 195, και ότι, εφόσον ο αποβιώσας είχε την μόνιμη κατοικία του (domicile) στην Κύπρο, τα Κυπριακά Δικαστήρια είχαν αρμοδιότητα. Το πρωτόδικο Δικαστήριο αποφάσισε υπέρ των εφεσίβλητων, χωρίς να κάμει διάκριση σχετικά με τις διάφορες αιτούμενες θεραπείες.

Αποφασίσθηκε ότι:

(α) Σε μια υπόθεση είναι ενδεχόμενο ορισμένες από τις θεραπείες που ζητούνται να εμπύπτουν στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου, και ορισμένες να μην εμπύπτουν. Στην προκειμένη περίπτωση, η θεραπεία (i) δεν ενέπιπτε στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου, διότι με αυτήν επιζητείτο στην πραγματικότητα η έκδοση απαγορευτικού διατάγματος που να αναφέρεται σε πράξεις που θα εγίνοντο στο εξωτερικό από μη κάτοικο Κύπρου.

Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο δεν είχε αρμοδιότητα να εκδικάσει την εν λόγω ζητούμενη θεραπεία.

- (β) Αναφορικά με τις υπόλοιπες ζητούμενες θεραπείες, το Δικαστήριο είχε καθ' ύλη και τόπο αρμοδιότητα, διότι αυτές αφορούσαν στα ισχυριζόμενα δικαιώματα των διαχειριστών στην περιουσία του αποβιώσαντα, σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί Διαθηκών και Διαδοχής Νόμου, Κεφ. 195. 5

Η έφεση επιτράπηκε εν μέρει χωρίς έξοδα.

Έφεση. 10

Έφεση από τους εναγόμενους κατά της ενδιάμεσης απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού (Γ. Νικολάου, Π.Ε.Δ. και Κληρίδης, Ε.Δ.) που δόθηκε στις 12 Μαρτίου, 1993 (Αρ. Αγωγής 4711/90) με την οποία το Δικαστήριο αποφάσισε ότι είχε αρμοδιότητα να επιληφθεί της παρούσας αγωγής. 15

Γ. Τριανταφυλλίδης, για τους Εφεσείοντες.

Γ. Κακογιάννης με Δ. Κούτρα, για τους Εφεσίβλητους.

Cur. adv. vult.

ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ, Δ.: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο δικαστής Χρ. Αρτεμίδης. 20

ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ.: Οι εφεσείοντες-εναγόμενοι είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, η επιφανής Ακαδημία Αθηνών. Οι εφεσίβλητοι-ενάγοντες είναι οι διαχειριστές της περιουσίας του Φώτη Στεφάνου που πέθανε στις 5.2.86 στη Λεμεσό, όπου διέμενε. Δεν αμφισβητείται ότι ο αποβιώσας είχε την κατοικία του - domicile - στην Κύπρο και πως δεν άφησε έγκυρη διαθήκη. 25

Ο μακαρίτης έζησε για πολλά χρόνια στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και από την εργασία του οικονομήσε εκατοντάδες χιλιάδες δολάρια, που κατάθεσε σε διάφορες τράπεζες στις Η.Π.Α. στο όνομα του με την προσθήκη όμως μετά από αυτό: "εν καταπιστευματι δια το Φώτιο Ίδρυμα - Ακαδημία Αθηνών, Ελλάς". 30

Οι εφεσίβλητοι διεκδικούν τα χρήματα των καταθέσεων ως ανήκοντα στην περιουσία του αποβιώσαντος. Η Ακαδημία Αθηνών

- φαίνεται πως έχει αξίωση πάνω σ' αυτά. Οι εφεσίβλητοι καταχώρισαν αγωγή στο Επαρχιακό Δικαστήριο Λεμεσού, σε γενικά οπισθογραφημένο κλητήριο, στην οποία αξιώνουν πέντε θεραπείες, που επαναλαμβάνονται και στην έκθεση απαιτήσεως. Θεωρούμε
- 5 απαραίτητο να μεταφέρουμε εδώ αυτούσιες τις θεραπείες, όπως διατυπώνονται στα δικόγραφα από τους εφεσίβλητους, για να γίνει διαυγής ο σχολιασμός που θα ακολουθήσει πάνω στο εγειρόμενο ζήτημα, κατά πόσο δηλαδή το Επαρχιακό Δικαστήριο έχει καθ' ύλην αρμοδιότητα να εκδικάσει την υπόθεση.
- 10 "Α. Απόφασιν και/ή διάταγμα του Σεβαστού Δικαστηρίου απαγορεύει εις τους εναγομένους τους υπηρέτας και/ή αντιπροσώπους αυτών από του να επεμβαίνουν καθ' οιονδήποτε τρόπον και/ή να αξιούν οιονδήποτε ποσόν εκ της περιουσίας του αποβιώσαντος Φώτη Στεφάνου τέως εκ Λεμεσού Κύπρου, το οποίον ευρίσκεται κατατεθειμένον εις διάφορες
- 15 Τράπεζες των Η.Π.Α. υπό μορφήν TRUST (καταπίστευμα) ή άλλως πως και/ή δεν νομιμοποιούνται να έχουν οιαδήποτε αξίωσιν επί της άνω περιουσίας του ρηθέντος αποβιώσαντος.
- 20 Β. Δήλωσιν του Σεβαστού Δικαστηρίου ότι οι ενάγοντες υπό την ιδιότητα των ως διαχειριστών της περιουσίας του ως άνω αποβιώσαντος Φώτη Στεφάνου τέως εκ Λεμεσού, είναι οι αποκλειστικοί δικαιούχοι πάσης της περιουσίας αυτού της ευρισκομένης εις Κύπρον και Η.Π.Α.
- 25 Γ. Δήλωσιν και/ή απόφασιν του Σεβαστού Δικαστηρίου δηλούσα ότι η αξίωση των εναγομένων ότι δικαιούνται εις την κινητήν περιουσία του ως άνω αποβιώσαντος δυνάμει εγγράφου και/ή μιας υποτιθημένης Διαθήκης και/ή άλλως πως συσταθείσης εν Κύπρον είναι ανυπόστατη άκυρη και εστερημένη οιοδήποτε εννόμου αποτελέσματος.
- 30 Δ. Δήλωσιν του Σεβαστού Δικαστηρίου ότι το φερόμενον ως Ίδρυμα υπό την επωνυμία Φώτειον Ίδρυμα - Ακαδημία Αθηνών (PHOTION FOUNDATION - ACADEMY OF ATHENS GREECE) είναι ανύπαρκτον, άκυρον και/ή δεν νομιμοποιούνται οι εναγόμενοι καθ' οιονδήποτε τρόπον από του να αξιούν οιονδήποτε μερίδιον επί της περιουσίας του ως άνω αποβιώσαντος.
- 35 Ε. Αποζημιώσεις δια παράνομον επέμβασιν και/ή αποζημιώσεις δια παρεμπόδισιν υπό των εναγομένων της διαχειρίσε-

ως της περιουσίας του ως άνω αποβιώσαντος υπό των εναγόντων.”

Στο πρωτόδικο Δικαστήριο συζητήθηκε το θέμα της αρμοδιότητας ως προκαταρκτικό, η δε απόφαση του εκδόθηκε στις 12.3.93.

Η αρμοδιότητα των Κυπριακών Δικαστηρίων διέπεται από τις 5
πρόνοιες του άρθρου 21 του περί Δικαστηρίων Νόμου του 1960,
14/60.

Είναι η εισήγηση του δικηγόρου των εφεσειόντων, όπως έγινε 10
και στην πρωτόδικη διαδικασία, πως το Δικαστήριο δεν έχει αρμο-
διότητα να επιληφθεί της αγωγής γιατί δεν συντρέχει καμιά από τις
προϋποθέσεις του άρθρου 21 του Νόμου 14/60, εφόσον τα γεγονότα
της υπόθεσης δεν έχουν καμιά σχέση με την Κύπρο. Ο συνήγορος
ισχυρίζεται πως το μοναδικό ζήτημα που εντοπίζεται στην αγωγή 15
είναι, κατά πόσον ο αποβιώσας αποξένωσε την περιουσία του - τις
επίδικες καταθέσεις - κατά τη διάρκεια της ζωής του. Η διαφορά,
προχωρεί ο συνήγορος στην εισήγηση του, δεν έχει καμιά σχέση με 15
ζητήματα διαδοχής στην περιουσία του μακαρίτη.

Η θέση του συνηγόρου των εφεσιβλήτων είναι εκ διαμέτρου αντί-
θετη. Προτείνει πως τα επίδικα ζητήματα στην αγωγή ρυθμίζονται 20
από τα άρθρα 4, 5 και 13 του περί Διαθηκών και Διαδοχής Νόμου,
Κεφ.195. Το άρθρο 4 προβλέπει πως η διαδοχή στην περιουσία απο-
βιώσαντος γίνεται είτε δυνάμει διαθήκης ή εφαρμογής των νομοθε-
τικών διατάξεων ή και των δυο μαζί. Το άρθρο 5 καθορίζει πως η 25
διαδοχή στην περιουσία όλων των προσώπων που κατοικούν -
domiciled - στην Κύπρο ρυθμίζεται από το Νόμο Κεφ.195, ενώ το
άρθρο 13 προβλέπει πως για σκοπούς διαδοχής σε κινητή περιουσία 25
ένα άτομο δεν μπορεί να έχει περισσότερες από μια κατοικία. Ο συ-
νήγορος των εφεσιβλήτων υποστηρίζει επίσης πως σχετικές είναι
και οι διατάξεις του περί Διαχειρίσεως Περιουσιών Αποβιωσάντων 30
Νόμου, Κεφ.189. Το άρθρο 25 του Νόμου αυτού προβλέπει πως με-
τά το διορισμό των διαχειριστών όλα τα δικαιώματα και ευθύνες
της περιουσίας του αποβιώσαντα μεταβιβάζονται στο διαχειριστή 35
του από της ημέρας του θανάτου του αποβιώσαντος. Το άρθρο 41
καθορίζει τις υποχρεώσεις του διαχειριστή αναφορικά με την περι-
συλλογή της περιουσίας και διανομής της στους δικαιούχους το 35
συντομότερο δυνατό. Η διαχείριση της περιουσίας του αποβιώσαν-
τος, ως κατοίκου της Κύπρου, διέπεται από το Κυπριακό Δίκαιο,
(άρθρο 5 του κεφ.195). Το σύνολο επομένως των γεγονότων θεμε-
λιώνουν, κατά το συνήγορο των εφεσιβλήτων, αξίωση στην οποία, 40
και σύμφωνα με το άρθρο 21 του περί Δικαστηρίων Νόμου 14/60,

καθ' ύλην αρμοδιότητα έχουν τα Δικαστήρια της Κύπρου.

Το πρωτόδικο Δικαστήριο, στην εμπειριστατωμένη απόφαση του, αποφάνθηκε πως τα γεγονότα όπως αποκαλύπτονται στις έγγραφες προτάσεις παρέχουν βάση αγωγής για την ανάληψη αρμοδιότητας από αυτό. Το Δικαστήριο όμως κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, και στην απόφαση του, δεν επιλαμβάνεται του ζητήματος της αρμοδιότητας με ξεχωριστή αναφορά στις διάφορες θεραπείες που αξιώνονται από τους εφεσίβλητους. Είναι ενδεχόμενο σε μια υπόθεση ορισμένες από τις θεραπείες που επιζητούνται να εμπιπτουν στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου, ενώ άλλες όχι. Ένα από τα βασικά επιχειρήματα του δικηγόρου των εφεσειόντων είναι πως το Δικαστήριο δεν έχει αρμοδιότητα να εκδικάσει την υπόθεση γιατί οι θεραπείες που ζητούν οι εφεσίβλητοι αφορούν ουσιαστικά στην έκδοση διατάγματος με το οποίο να εμποδίζονται οι εφεσειόντες να διαπράττουν αστικό αδίκημα στο εξωτερικό. Συγκεκριμένα απο την έδρα τους στην Αθήνα να παρεμβάλλουν, κατ' ισχυρισμόν βέβαια, προσκόμματα στο έργο των διαχειριστών, προφανώς εγειρόντας αξιώσεις στις τράπεζες του εξωτερικού πάνω τις επίδικες καταθέσεις.

Οι εφεσίβλητοι, όπως είπαμε πιο πριν, έχουν την έδρα τους στην Αθήνα. Οι καταθέσεις βρίσκονται σε τράπεζες των Η.Π.Α. Έχουμε συνεπώς τη γνώμη πως τα Κυπριακά Δικαστήρια δεν έχουν αρμοδιότητα να επιληφθούν της θεραπείας, όπως διατυπώνεται στην παραρ. Α, γιατί η προβαλλόμενη επίδικη διαφορά, και το επιζητούμενο διάταγμα, δεν έχουν καμιά σχέση με την Κύπρο. Η ιδιότητα των διαχειριστών, οι ευθύνες και τα καθήκοντα τους δεν δημιουργούν αρμοδιότητα στα Κυπριακά Δικαστήρια για τη διεκδίκηση κινητής περιουσίας εκτός της Δημοκρατίας.

Αναφορικά όμως με τις άλλες θεραπείες, όπως αυτές διατυπώνονται στο κλητήριο ένταλμα και την έκθεση απαιτήσεως, το Δικαστήριο έχει καθ' ύλην και τόπο αρμοδιότητα, γιατί αφορούν στα ισχυριζόμενα δικαιώματα των διαχειριστών στην περιουσία του αποβιώσαντα, όπως αυτά καθορίζονται στις πιο πάνω νομοθετικές διατάξεις.

Η έφεση επομένως γίνεται μερικώς αποδεκτή. Η απόφαση μας είναι πως το Επαρχιακό Δικαστήριο Λεμεσού έχει αρμοδιότητα να εκδικάσει την ενώπιον του υπόθεση αναφορικά με τις θεραπείες Β, Γ, Δ της Εκθέσεως Απαιτήσεως, και της παραγράφου Ε, καθόσον μέρος της η ισχυριζόμενη παράνομη επέμβαση αφορά μόνο στην "εις Κύπρον παρεμπόδισιν των εφεσιβλήτων της διαχείρισης της

περιουσίας του αποβιώσαντος.” Κρίνεται όμως πως το Επαρχιακό Δικαστήριο δεν έχει δικαιοδοσία να επιληφθεί της θεραπείας (Α) της εκθέσεως απαιτήσεως.

Υπό τις περιστάσεις δεν γίνεται οποιαδήποτε διαταγή για έξοδα.

*Η έφεση επιτρέπεται εν μέρει
χωρίς έξοδα.* 5